

**СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЗНОСТІ
У МОВОТВОРЧОСТІ ГУРТУ «БУМБОКС»**

Глазова Світлана Миколаївна,
к.філол.н., доцентка
Скуратовська Дарина Василівна,
Магістрантка
Бердянський державний педагогічний університет
м. Бердянська, Україна

Анотація: Сучасна лінгвістика розвивається з орієнтиром на теорію антропоцентризму. Спостереження над мовою письменників у рамках інтегративної лінгвостилістики використовує нові методи аналізу художніх текстів і нові підходи до розуміння мовних явищ. Це дозволяє нам на прикладі текстів пісень сучасного українського рок-гурту «Бумбокч» розкрити особливості функціонування художньо-естетичної стильової норми української мови.

Ключові слова: індивідуально-мовна картина світу, художні засоби, стилістичні фігури, іншомовні слова, сленг, жаргонізми.

Вступ. Мовознавство ХХІ століття розвивається з орієнтиром на вивчення категоризації та концептуалізації реалій дійсності в конкретному художньому дискурсі та в індивідуально-мовній картині світу. Дослідження мови письменників у рамках інтегративної лінгвостилістики використовує нові методи аналізу художніх текстів і нові підходи до розуміння мовних явищ. Це дозволяє виявити новизну мови, наприклад, сучасної пісенної творчості українських рок-гуртів [1].

«Бумбокс» – це український гурт, який поєднує в собі такі музичні напрями як рок, хіп-хоп та фанк-грав. Створений у 2004 році у місті Київ, до складу гурту входять Андрій Хливнюк (соліст, вокаліст та автор пісень), Андрій

Самойло (гітарист) та Валентин Матіюк (ді-джей).

Мета роботи – простежити, за допомогою яких художніх засобів гурт «Бумбокс» впливає на своїх слухачів.

Матеріали та методи. Матеріалом публікації послужили засоби виразності, укладені шляхом вибірки з пісенної творчості «Бумбокс». У дослідженні використано описовий і трансформаційний методи.

Результати та обговорення. Дебютний альбом «Меломанія» почув світ у 2005 році, у 2006 році вийшла друга платівка під назвою «Family бізнес». Обидва альбоми принесли гурту неабияку популярність. Але «золоті часи» для «Бумбоксу» почалися після виходу у 2007 році російськомовної пісні «Вахтерам». Надалі гурт продовжував тішити шанувальників своїми піснями, багато з яких стали саундтреками до фільмів. Гурт неодноразово влаштовував світові тури, де збирав повні зали слухачів, що свідчить про його популярність.

Андрій Хливнюк пише пісні для свого гурту українською, російською та англійською мовою. Часто у текстах пісень можна почути суміш відразу трьох мов, що звучить доволі дивно. Але в інтерв'ю газеті «День» музикант пояснює це так: *«Хочеться виходити за рамки однієї мови, однієї гармонії. Давайте будемо різними! Тому що крок від «я пишаюся тим, ким є» до «я не пишаюся тим, ким ти є» – дуже незначний. Нав'язувати своє українство – це так само примітивно, як і коли хтось каже, що Української держави й української культури не існує»* [2]. Але така манера письма аж ніяк не впливає на популярність, слухачі люблять пісні «Бумбокс» та знають їх напам'ять.

Один з перших хітів гурту «**Супер-пупер**» був написаний у 2004 році. Іронічна пісня про залежність від соціальних мереж, про життя онлайн і досі, після майже 20 років з моменту свого виходу у світ, залишається актуальною серед молоді.

Трек орієнтований на молоде покоління, тож не дивним є перенавантаження пісні сленгізмами та іншомовними словами. До таких можна віднести слова *мачо* – гарний чоловік; *тачки* – автомобіль; *жвачки* – з російської жуйка; *смайли* – схематичні позначення, що відображають емоції,

іншими словами – емодзі; *інет* – скорочений варіант слова інтернет; *аська* - сленгова назва програми для спілкування; *дисконект* – відсутність взаємозв'язку; вислів *супер-пупер* у значенні все чудово; *реггі, фанкі, лайдже-ез* – музичні напрями. До сленгізмів відносимо слова *заучка* (той, хто багато вчиться), *відключка* (важкий фізичний стан, непритомність), *ламає* (у значенні робити щось через силу) тощо.

Помітним є надмірне уживання власних назв: «Смак сігари і постери Че Гевари», «Пісні Сердючки/Аж до відключки», «І ми йдем на «Володар кілець - Дві вежі» [3].

Андрій Хливнюк у пісні «Супер-пупер» не вживає метафори, епітети та інші стилістичні фігури, окрім метонімії. Її ми можемо почути у таких рядках: «І ми спілкуємося в пластмасі» [3] (пластмаса використовується замість слів телефон чи комп'ютер, тобто замість предмету автор використовує назву матеріалу, з якого виготовлено те чи інше), «Де свіжий подих моєї жвачки» [3] (мається на увазі не подих «жвачки», а свіжий подих людини, яка їсть жуйку).

Також у пісні присутні фразеологізми – *або пан, або пропав* («Ти вмикаєш коли я проходжу поруч /Або пропав, або пан»), *бути у полі зору* («Не дізнаюся, не в колі твого я зору») [3].

Таке нагромадження різностильової та іншомовної лексики є важким для сприйняття на слух. Але таким є стиль гурту й подібне ми можемо зустріти часто у творчості Андрія Хливнюка.

До другої платівки гурту «Family бізнес», випущеної у 2006 році, увійшла пісня «**Happy End**».

Сама назва говорить про любов автора до використання у своїх текстах англіцизмів, про що вже було сказано вище. Тож насправді тут вистачає і слів іншомовного походження, й цілих висловів, ужитих не українською. У приспівках ми постійно чуємо «*Happy End*» та «*Love story*» [3]. Пояснити, чому автор використовує подібні англійські вислови ми не можемо, але у цій пісні вони краще підходять для побудови рими. Окрім цього ми зустрічаємо й інші запозичення: англіцизм – *старт*; латинізми – *канал, комерційний, станція*;

грецизми – *історія*; полонізми – *кава*; францизми – *компанія, сюжет, метро тощо*. До русизмів можна віднести слово *видумую*. Хоч воно й використовується у розмовному мовленні, але, як зазначає Павло Штепа у своєму «Словнику чужомовних слів і термінів», це слово є калькою з російської, підбираючи до нього такі українські відповідники, як *вигадувати, винаходити та інші* [4].

Жаргонізмом є слово *братан*, яке автор використовує в кінці першого куплету: «*І братан зараз скаже, у нас якісь справи*» [3].

Стилістичних фігур у пісні небагато: *викарбовую сум* (індивідуально-авторська метафора), *скупа мова* (оригінальний епітет).

Ще одна пісня з другого альбому гурту «Бумбокс», яка вийшла у 2006 році і має назву «*Зцапала-злапала*». Трек написаний простою розмовною мовою, про це свідчить сама назва. У згаданій пісні слова іншомовного походження становлять більший відсоток у порівнянні з українською лексикою.

У пісні ми чуємо: *діджей, баскетболіст, гламур, гастролі, графік, DVD, ТВ, брутал* тощо. Окрім цього, також вжито вислів англійською мовою *I gotta* (скорочено від *got to* або *have got to* – я повинен або я маю), вживання якого ніяк не обґрунтовується, адже для рими підійшов би й український відповідник – я маю: «Я маю щільний гастрольний графік» замість «*I gotta щільний гастрольний графік*» [3]. Також автор не цурається замість слів українського походження використовувати російські слова, вимовляючи їх на український лад, наприклад у таких рядках: «*У тебе безліч гламурних штучок*», «*Я DVD не вимикаю і за навастями не слежу*», «*Вже годі мірятися, хто круче / Крутіше всіх все одно лиш Папик*», «*Зпутала, спутала, розпалила, злила*» [3].

Пісня багата на сленгізми: «*Не каділак я придбав, а рафік*», «*хаваю бутери, граюся в шутери*», «*Де розмінюють вночі нам у.с.*», «*Крутіше всіх все одно лиш Папик*» [3]. У рядку «*Росте дозняк у новопасіта*» [3] зустрічаємо жаргон наркоманів, адже слово *дозняк* – це доза, наркотики, а от слово «*новопасіта*» – скоріш за все, власна назва якогось міста.

Таке нашарування слів різних мов, тим паче з використанням цілих фраз

не українською мовою, дещо є важким для сприйняття та розуміння, як і взагалі не розуміння для чого автор використовує відразу три мови у своїй пісні, але, можливо, у ті часи, коли молодь та виконавці орієнтувалися переважно на культуру Заходу, це був чи не єдиний шлях зробити щось нове та стати популярним.

Ще одна пісня з другої платівки гурту – «**Хвилюватися немає причин**». Цей трек є типовим для альбому та взагалі для творчості Андрія Хливнюка, адже тут ми також можемо простежити головну «фішку» гурту.

Тож у пісні «Хвилюватися немає причин» ми зустрічаємо такі слова іншомовного походження, як: *технологія, телебачення, пардон, селяві, бібліотека, фанат, альбом, роялті, брулі, планета тощо*. З іронічною інтонацією Андрій Хливнюк вживає кальковані з російської слова: «*Ми родичі, я наполягаю, що я твій **дядя***», «*Та чомусь діди **кругом** такі не веселі*», «*Впізнає мене в крамниці тепер **тьотя** Зіна*», «*Годі наді мною дослідів, ой, **нє нада***» [3]. Також не є українським слово «замвоенком», адже це аббревіатура, яка утворена із російського словосполучення *заместитель военного комиссара*; українською це перекладається як *заступник військового комісара*, але в українській мові воно не має відповідного скорочення та аббревіатура не утворюється.

Окрім цього, автор використовує молодіжний сленг – *ботан, телік*, армійський – *діди*, тюремний жаргон – *братан та лохотрон*. Вживаються така військова термінологія: *устав, аксельбант, курсант*.

Лексичну помилку маємо у рядку «*Обіцяли роялті від продажу альбому*» [3], прийменник *від* потребує іменник у родовому відмінку, тож правильним було б «*Обіцяли роялті від продажу (продажів) альбому*».

Автор при написанні пісні також використовує фразеологізми «*Хвилюватися немає причин, як дають, то бери/ Якщо б'ють, то біжи, кричи*», «*Телебачення і вдень, і вночі*» [3] (тобто постійно).

До третього альбому гурту «Бумбокс», який має символічну назву «III», увійшла пісня «**Поліна**», яка стала однією з найулюбленіших серед слухачів.

Особливим у цій пісні є те, що автор використав понад десять

антропонімів, а саме імен відомих футболістів, співаків, акторів тощо. Куплети майже побудовані на власних назвах та іронічній характеристиці власників цих імен. Ось наприклад, у першому – *«Бекхем — він грає, кажеш, інші не дуже / Джастін — він може наревіти калюжу, all right! / Як раптом шось, то Брюс усіх порятує / У всіх тату є — це я так, констатую»* та у другому – *«Клуні чорнявий, а Сталлоне — той дужий / Бред Пітт вже зайнятий, на нього байдуже / Як раптом шось, Арні усіх пошматує / У них є м'язи — це вже ти констатуєш»* [3].

На відміну від багатьох інших пісень гурту, у треку «Поліна» автор використовує набагато менше слів іншомовного походження. Так ми можемо почути англійський вислів *«All right»*, що перекладається як *добре* чи *все правильно*, слово *тату* французького походження, латинського – *соціальний*, *констатую* та грецького – *герой*.

Використано також фразеологічний зворот *сунити носа* або *пхати носа*, але в авторській обробці він набуває більш негативного та зневажливого значення, адже слово *ніс* автор замінює на вульгаризм *ника* (*«Коли не в свої справи люди пхнуть пика»*), однак сенс фразеологізму залишається тим самим і означає самочинно втручатися в що-небудь.

Також присутня гіпербола у рядку *«Джастін — він може наревіти калюжу, all right!»*, а саме, в словосполученні *наревіти калюжу*. До того ж, слово *наревіти* як більш грубий синонім слова *наплакати* використовує автор для того, щоб показати свою іронію та сарказм з приводу манери співу американського виконавця Джастіна Бібера.

У 2017 році «Бумбокс» презентує новий мініальбом «Голий король», що став номінантом щорічної музикальної премії YUNA. До нього увійшло 6 треків, серед яких пісня **«Болельщик»**, яку написано трьома мовами.

Шанувальники творчості гурту вже звикли до того, що Андрій Хливнюк залучає у свої пісні вислови англійською мовою, та не тільки. У цьому треку ми чуємо таке: *«Ти мені співала в вічі: "Mon Amore, my love!"*», *«В мене Number one! Yo!»*, *«Baby, yes, of course!»*, *«А ти казала: "Это слишком, / Кофе — это*

зло!» [3]. Окрім речень, що вживаються не українською, присутні й такі слова англійського походження – *футбол*; латинського – *проігнорувати*; французького – *карамболь*, *крем-брюле*, *дефіле*; італійського – *сонети* тощо. Деякі з цих слів виконавець неправильно вимовляє, наближаючи їх вимову до російської: замість *крем-брюле* Андрій Хливнюк говорить «*крем-бруле*», замість *дефіле* – «*діфіле*». Окрім російської вимови, автор використовує й російські слова, наприклад: «*такая*», «*болельщик*», «*кофе*», а замість українського питального займенника *що* – діалектне «*шо*».

Лексичну помилку допускає автор у реченні «*Падали два чобітка*», адже числівник *два* у цьому випадку вимагає називний відмінок множини. Отже, правильним було б речення «*Падали два чобітки*». У наступних рядках пісні чуємо таке «*Бо ти на мене-мене / В певній мірі / Мала певний вплив*» [3]. Вислів в певній мірі нехарактерний для української мови, доречніше і правильніше було б сказати *певною мірою*.

Автор також вживає такі слова, які належать до інтернет-сленгу, наприклад: *лайки*, *репости*. Та в одному з рядків використовує жаргонізм - *бухло*.

Для приспіву Андрій Хливнюк запозичив слова з народної української пісні «*Ти ж мене підманула*», співаючи «*Захурделила зима-зима / Славне місто Львів. / Ти прийшла – мене нема / Підманув, підвів! Ха-ха!*» [3].

У 2019 році гурт «Бумбокс» презентував новий альбом «*Таємний код. Рубікон*», який має кілька частин. Переважна більшість треків, що увійшли до нього, написано українською мовою, і вони помітно відрізняються від перших творів Андрія Хливнюка та «Бумбокс». Тут вже ми чуємо дорослу лірику на серйозні теми, усе рідше автор використовує іншомовні вставки, сленгізми, жаргонізми чи вульгаризми. У піснях сьомого альбому переважає вже питома українська лексика.

Автором слів пісні «*Безодня*», виконувану в дуеті з популярною українською співачкою Тіною Кароль, є Андрій Хливнюк. Перше, на що ми можемо звернути увагу, це використання односкладних називних речень;

іменники становлять значно більшу частину всього тексту. Серед цих іменників присутній історизм *кожух* та архаїзм *вуста* («*Вустами, світлинами, текстами, снами...*»), «*І ковдрою теплою, кожухом стану...*») [3]. Цікавим є і те, що Хливнюк використав питомо українське слово *світлина*, яке в 11-ти томному тлумачному словнику української мови має відтінок застарілого, але сьогодні це слово знов повертається до загального вжитку.

У тексті пісні присутня антитеза, побудована як на загальноновживаних, так і на контекстуальних антонімах: *мовчанням – словами, однакові – різні, півкроку – безодня, відчуваю – бачу, кричати – почути тощо*. Також у «**Безодні**» ми можемо почути контекстуальну синонімію: «**Навшпиньки, навпомацьки, навпіл лечу я**», «*І ковдрою теплою, кожухом стану*», «**Не продам і не позичу / Тебе, тебе**» [3].

Автор використовує у пісні такі фразеологізми: *іти шкереберть* («*Нехай шкереберть все це*» [3]) – складатися не так, як треба, різко змінюватися, відбуватися всупереч узвичаєнному порядку [5, с.280]; *догори дригом* («*І догори дригом / Твій голос прямисінько*» [3]) – у перевернутому, перекинутому вигляді, тобто протилежно тому, як має бути [5, с.212]; *іти під три чорти* («*Наш світ під три чорти несеться*» [3]) – зазнавати краху, гинути [5, с.771].

Висновки. Підсумовуючи все вищезазначене, можна зробити висновок: поетична творчість рок-пісенного гурту «Бумбокс» характеризується експресивністю, що, безсумнівно, вплинуло на підбір художніх засобів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Глазова С. М., Вусик Г. Л. Функціонування інвективної лексики: від прозових творів Кузьми Скрябіна до сучасних українських пісень. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип. 26. Т. 1. С. 37–42.

2. Токмак Н., Тисячна Н. Якщо ти хочеш, ти знайдеш гарну музику. Газета «День». 2012. №17. [Електронний ресурс]. <https://day.kyiv.ua/article/kultura/yakshcho-ty-khochesh-znaydesh-yakisnu-muzyku> (дата звернення: 10.08.2023).

3. Бумбокс. Тексти пісень. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.pisni.org.ua/persons/511.html#works> (дата звернення: 10.08.2023).

4. Штепа П. Словник чужомовних слів і термінів. Монреаль. Канада. 1977. 548с.

5. Білоноженко В. М., Гнатюк І. С., Дятчук В. В., Неровня Н. М., Федоренко Т. О. Словник фразеологізмів української мови. Київ. Наукова думка. 2003. 788 с.